

چهارشنبه 30 مرداد 1398-19 ذی الحجه 1440-21 آگوست 2019

اجباری شدن نام خانوادگی برای افراد در ایران (1313 ش)

اجباری شدن نام خانوادگی برای افراد در ایران (1313 ش)، در ایران انتخاب نام خانوادگی از سال های انقلاب مشروطه در میان قشر روشنفکر جامعه رواج یافته بود، اما با پایان یافتن جنگ جهانی اول و در سال 1304، واحد زیرمجموعه بلدی به «اداره» ارتقا یافت و عنوان «احصائیه» برای آن انتخاب شد. پس از آن و در زمان سلطنت رضاشاه، در سال 1313 با تصویب قانون مدنی، استفاده از القاب گذشته منسوخ و انتخاب نام خانوادگی برای کلیه اتباع ایران اجباری شد. در این دوران، افرادی به عنوان مامور ثبت به مناطق مختلف فرستاده می شدند تا نام خانوادگی برای هر طایفه مرجع قانونی داشته باشد. گزینش نام خانوادگی نیز، معمولاً از چند روش پیروی می کرد که یکی از آنها پیشه نیاکان در يك قوم است. محل اسکان قوم و نام یا شهرت بزرگ خاندان (پدر، پدربزرگ، جد)، از دیگر شیوه های متداول انتخاب نام خانوادگی بوده است. گاهی هم يك نام خانوادگی بر اساس شغل یا حرفه (همچون صراف، جواهریان، پزشک زاد) یا يك ویژگی بدنی یا فیزیکی (خوش چهره، قهرمان) باز می گشت. در نهایت و با تصویب قانون مدنی کشور در سال 1313 ثبت نام خانوادگی نیز، اجباری شد. بر اساس قانون، سرپرست خانواده باید برای خانواده خود نام خانوادگی انتخاب می کرد و نام خانوادگی تخصیص یافته از سوی وی به سایر افراد خانواده اش هم اطلاق می شد. و از آن زمان تاکنون بیش از چهار نسل از ایرانیان به این نام های خانوادگی خوانده می شوند.

از آن گداشت دانشمند شمس "علامه محمدباقر مجلسی" صاحب کتاب عظیم "بحارالانوار"، پدرش مولا محمدتقی مجلسی از شاگردان بزرگ علامه محمدباقر مجلسی در سال 1037 ق در اصفهان به دنیا آمد. پدرش مولا محمدتقی مجلسی از شاگردان بزرگ شیخ بهایی بود و در علوم اسلامی از سرآمدان روزگار خود به شمار می رفت. علامه محمدباقر مجلسی درس و بحث را از چهار سالگی نزد پدر آغاز کرد و نبوغ سرشار او به حدی بود که در چهارده سالگی از فیلسوف و دانشمند بزرگ اسلام، ملا صدرا شیرازی، اجازه روایت گرفت. از آن پس در حضور استادانی چون: علامه شوشتری، میرزای جزایری، ملا محسن فیض کاشانی، ملا صالح مازندرانی و شیخ حرّ عاملی زانوی ادب زد و به مقامات عالی علمی رسید. سپس به تدریس روی آورد و شاگردان بی شمار از مکتبش استفاده کردند. علامه مجلسی در این حال با خود چنین اندیشید که باید گوهرهای گران بهای اهل بیت را که جمع و آوری کرده است در قالبی زیبا به نام بحارالانوار بگنجاند تا نه تنها طلاب، بلکه تمام علاقه مندان بتوانند به سوی قیله دل و ها یعنی کلام اهل بیت هدایت شوند. از این روی دست به کاری عظیم زد و شروع به نگارش این دایرةالمعارف بزرگ تشیع نمود. کتاب عظیم "بحارالانوار" حاوی احادیث ارزشمند اهل بیت (ع) در یکصد و ده جلد بزرگ و ترین و ماندگارترین اثر این محدث کبیر شیعه به شمار می رود. همچنین حقّ الیقین، عین الحیاة، مشکوٰۃ الانوار به فارسی و شرح اربعین، میراث العقول و رساله فی الاوزان به عربی از دیگر آثار این علامه سترگ می باشند. سرانجام علامه محمدباقر مجلسی این رادمرد علم و عمل در 27 رمضان سال 1111 ق در 74 سالگی درگذشت و در جوار پدر علامه و اش در کنار مسجد جامع اصفهان، مدفون شد.

آغاز هفته حمام، مسجد (تصمیم در سال 1382 ش)، به پیشنهاد سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و با تصویب وزرای امور خارجه کشورهای اسلامی در اجلاس تهران، هفته جهانی مسجد از سی و ام مرداد ماه برابر با 21 اوت همزمان با سالگرد آتش زدن مسجدالاقصی توسط رژیم صهیونیستی اسرائیل، برگزار می شود. در این اجلاس از کشورهای عضو خواسته شد با هدف ارج نهادن به نقش مساجد و صیانت از آنها به عنوان اماکن مقدسه، در احیاء و تجلیل از این روز تلاش کنند. ارایه الگوی مناسب برای بزرگداشت هفته مسجد، تبیین مطالبات و نیازهای مساجد، بررسی وضعیت گذشته و حال مساجد، بررسی نقش مساجد در تعامل بین دین و دولت و معرفی و قدردانی از ائمه جماعات موفق از جمله موضوعاتی است که در این هفته مطرح می گردد. تبیین قداست و عظمت مسجد، تکریم نیروهای فعال در مساجد، توجه به عمران و آبادانی معنوی و فیزیکی مساجد، تلاش برای بهبود محتوای برنامه های فرهنگی مساجد و ایجاد هماهنگی بین متولیان این اماکن شریف نیز باید در این هفته مورد توجه قرار گیرند.

تولد فقیه مجاهد "سید محمد طباطبائی" از همدان اصلی نهضت مشروطه (1258 ق)، آیت الله سید محمد طباطبائی، در کربلا (و به قولی در تبریز) به دنیا آمد و در دو سالگی به ایران آورده شد. پس از گذراندن تحصیلات ابتدایی، در محضر میرزا ابوالحسن جلوه و شیخ هادی نجم آبادی، حکمت و اخلاق را فرا گرفت و سپس در عتبات به درس میرزای شیرازی راه یافت. آیت الله طباطبائی پس از واقعه و ی تحریم تنباکو به درخواست میرزای بزرگ شیرازی راهی تهران گردید و مبارزات سیاسی خود را در راستای نهضت مشروطه وسعت بخشید. آیت الله سید محمد طباطبائی، عالم بزرگ مسلمان و از روحانیون آزادی خواه ایران و رهبران اصلی نهضت مشروطیت به شمار می رفت. ایشان با همکاری آیت الله سید عبدالله بهبهانی یکی دیگر از رهبران روحانی نهضت مشروطه، در راه مبارزه با استبداد قاجاریه، کوشش و مجاهدت بسیار کرد. هنگامی که عین الدوله، صدر اعظم مظفرالدین شاه قاجار،

مدرک "هلمپ، اهرت" محققه. ه. خا، شناس، معرف آلمانی (1905م) ژولیوس اوپرت، خاورشناس معروف آلمانی و بنیان‌گذار علم آسورشناسی، در نهم ژوئیه 1825م در هامبورگ آلمان به دنیا آمد. او تحصیلات مقدماتی و تکمیلی خود را در آلمان، سوئیس و فرانسه گذراند و در رشته زبان‌شناسی و باستان‌شناسی به تحقیق و مطالعه پرداخت. اوپرت هم‌زمان با زبان‌شناسی، عربی، فارسی، عبری و سانسکریت را آموخت. وی مقاله‌ای درباره سیستم صوتی زبان هخامنشی ارائه نمود که در آن، روش ادا کردن حروف صدادار در زبان فرس قدیم را بیان کرد. مطالعه و ترجمه کتیبه‌های میخی زمان داریوش هخامنشی که به سه زبان فرس هخامنشی، آشوری یا سامی و تورانی بود، از دیگر فعالیت‌های اوپرت به شمار می‌رود. از این رو، کرسی استادی آسورشناسی در فرانسه را برعهده گرفت و با تلاش‌های وسیع وی در این رشته، به عنوان جامع علوم و بنیان‌گذار آسورشناسی در جهان معرفی شد. در کنار تدریس، مطالعات حضوری در کاوش‌های باستان‌شناسی به اوپرت امکان داد تا بتواند نقشه شهر بابل قدیم در بین‌النهرین را برطبق اصول فنی و علمی رسم کند. هرچند در این میان، کتابخانه بزرگی حاوی لوحه‌های میخی کشف شد که سر از موزه‌های اروپا و به ویژه انگلستان درآورد. پروفیسور اوپرت بالغ بر هشتاد اثر از خود به یادگار گذاشت که در موضوع آسورشناسی، کتیبه و نیز زبان‌های باستانی، تاریخ نگاری و نژادشناسی بوده است. وی در سال 1881م مجله آسورشناسی را در پاریس تأسیس کرد و مقالات تبعی قابل ملاحظه‌ای در آن نگاشت که مورد توجه و استفاده اهل علم در اروپا و آمریکا قرار گرفت. پروفیسور ژولیوس اوپرت سرانجام در 21 اوت 1905م در هشتاد سالگی در پاریس درگذشت.

آزادی خواهان را به سختی تحت فشار قرار داد و علاءالدوله حاکم تهران، چند تن از بازرگانان را به چوب بست، این دو روحانی و الامقام، به همراه عده‌ای کثیری از مردم به حرم حضرت عبدالعظیم در ری پناهنده شده و در حرم آن حضرت تحصن کردند. این تحصن زمینه‌ای انقلاب مشروطه را فراهم آورد. اما پس از به توپ بستن مجلس توسط محمدعلی شاه قاجار، آیت الله سید عبدالله بهبهانی تبعید شد و آیت الله طباطبایی در منزل خود، تحت نظر قرار گرفت. سید محمد طباطبایی، درعین مجاهدت در راه خدا و آزادی مردم مسلمان ایران، دانشمندی آگاه و مطلع از اصول و مبانی احکام اسلامی بود و برای گسترش علوم و معارف دینی، به تربیت شاگردان برجسته، اهتمام بسیار ورزید. این شخصیت برجسته‌ای دینی و سیاسی، سرانجام پس از رنج فراوانی که در قیام مشروطه و پس از آن تحمل نمود، در حدود سال 1339 ق (1299 ش) در 81 سالگی درگذشت و در حرم حضرت عبدالعظیم در ری مدفون شد.